

Весна ГАЂЕША

директор Агенције за лиценцирање стечајних управника

РЕГУЛАТОРНА УЛОГА АЛСУ У РАЗВОЈУ ПРОФЕСИЈЕ СТЕЧАЈНОГ УПРАВНИКА

Резиме

У овом чланку аутор анализира улогу Агенције за лиценцирање стечајних управника (у даљем тексту: АЛСУ) у стечајном систему Србије, а нарочито на развој професије стечајних управника. Указано је на бројне активности АЛСУ, а посебно је акценат стављен на извршени теренски надзор у 2008. години. У том смислу је било потребно извршити одређене претходне радње, попут сачињавања списка приоритетних стечајних управника за вршење надзора, образаца за обављање теренског надзора и обавештења стечајним управницима о вршењу теренског надзора. У раду су презентовани неки од резултата теренског надзора, при чему су посебно наглашени најзначајнији и најчешћи пропусти стечајних управника.

Кључне речи: *Агенција за лиценцирање стечајних управника, стечајни управник, теренски надзор, национални стандарди, Кодекс етике стечајних управника.*

I Увод

Ефикасан и делотворан систем стечаја и заштите права поверилаца су кључни део националне инфраструктуре сваке земље потребне за подстицање предузетништва, подршку улагањима и економском

развоју, стварању вредности, као и за постизање што бољих исхода и свођење негативних последица стварних или могућих финансијских тешкоћа на најмању могућу меру. Овај систем зависи од постојања снажних и транспарентних институционалних и регулаторних оквира, као и од стручних, независних и непристрасних појединаца од интегритета који делују унутар тих оквира.

Кључно је осигурати да лица којима се изда лиценца и која су именована као стечајни управници од стране суда, имају одговарајуће образовање, квалификације, искуство и стручност за обављање тог посла или вођење одређеног предмета и да могу да докажу да су подобни за обављање послова стечајног управника. Стечајни управници треба да имају искуство и стручност потребне да би се изашло на крај са широким спектром пословних и правних питања која се јављају у случајевима стечаја, да буду у стању да покажу да су способни за вођење стечајних поступака, као и да се од њих може очекивати да се са дужним степеном пажње односе одговорно према повериоцима, дужницима, судовима и надзорним телима.

Неопходно је обезбедити регулацију, односно стручни надзор над радом лиценцираних стечајних управника, коју може вршити државно тело, неки други орган, професионално удружење, или нека комбинација свих њих. Кључни елементи за постизање и одржавање поверења у регулаторни оквир – поверења поверилаца, дужника, других учесника у поступку и шире јавности, као и стечајних управника – јесу отвореност и приступачност. Све стране очекују јасне назнаке о захтевима и стандардима које неко тело поставља, а од тела се, са друге стране, очекује да своје функције обавља поштено, непристрасно, доследно и транспарентно, као и да предузима хитне, сразмерне и ефикасне радње, узевши на прави начин у обзир своју одговорност за обављање дужности од јавног интереса.

Од регулаторних тела се очекује да не реагују само на недостављање извештаја или приговора, већ да активно делују, да посећују стечајне управнике и траже евиденцију и документацију, као и да буду селективна приликом усредсређивања на доказе системског или оперативног неуспеха. Овакав приступ допустиће развој профила ризичних области и ризичних управника, и може се користити за ефикасније усмеравање ресурса регулаторног тела, који ће увек бити ограничени, у оквиру општег плана за побољшање стандарда професије и оптимизацију резултата стечаја. Битним се такође сматра то што се овим пружа могућност – и стечајним управницима и регулаторном телу – да извуку корист из ових искустава, и, сарађујући, да примене неопходне промене којима се осигурава да оквир остаје валидан, кредибилан и делотворан.

II Правни основ

Као што је познато реформа стечајног законодавства у Србији започела је доношењем новог закона о стечајном поступку током 2004. године (*Службени гласник РС*, бр. 84/04), а примена закона је одложена до 2.2.2005. године јер је било потребно обезбедити додатно време за успостављање неопходног институционалног оквира, као и припрема детаљнијих подзаконских аката који су дефинисали статус стечајног управника.

Министарство привреде је 2005. године усвојило следеће подзаконске акте:

- Националне стандарде за управљање стечајном масом,
- Етички кодекс за стечајне управнике, и
- Правилник о награди и надокнади трошкова стечајних управника.

И управо у циљу креирања професије стечајног управника и стварања званичног регулаторног тела које ће надгледати рад лиценцираних стечајних управника, основана је Агенција за лиценцирање стечајних управника (у даљем тексту: АЛСУ), по моделу канадске агенције за стечај, и као таква јединствена у региону југоисточне Европе. Почела са радом у фебруару 2005. године а спроводи следеће поверене послове и задатке:

- издаје, обнавља и одузима лиценце,
- организује стручни испит који сви кандидати морају да положе јер је то предуслов за добијање лиценце,
- води евиденцију лиценцираних стечајних управника,
- надзире рад стечајних управника,
- прати развој професије стечајних управника, и
- прикупља и обрађује статистичке и остале податке који су од значаја за вођење стечајног поступка, итд.

Наведени поверени послови одређени су Законом о стечајном поступку (чл. 14 ст. 3) и Законом о АЛСУ (чл. 4 ст. 1 и 2) на скоро идентичан начин, само констатујући да лиценцу издаје и обнавља АЛСУ, врши надзор над радом стечајних управника и може одузети лиценцу пре истека рока предвиђеног за њено редовно обнављање у случају да „стечајни управник не обавља послове у складу са законом, националним стандардима за управљање стечајном масом и кодексом етике“. Надзор се обавља увидом у писмене извештаје стечајног управника, стечајног судије и у другу документацију везану за рад стечајног управника у стечајном поступку.

Закон о стечајном поступку и Закон о Агенцији за лиценцирање стечајних управника не регулишу питања као што су:

- начин спровођења надзора над радом стечајних управника;
- поступак у ком се изричу санкције и мере према стечајном управнику, а које се изричу на основу спроведеног надзора над радом стечајних управника; и
- врсте мера, санкција и казни које се могу изрећи стечајним управницима у случају непоступања у складу са стандардима утврђеним важећим прописима.

Од стране међународних експерата из ове овласти, оцењено је да је степен усклађености наведених закона са међународним стандардима у овом делу низак. Закон о стечајном поступку или Закон о Агенцији за лиценцирање стечајних управника мора да пропише правни оквир, односно овлашћеног доносиоца општег акта којим се регулишу санкције и дисциплинске мере, у којим се случајевима оне примењују, као и да пропише скраћени – брз и ефикасан поступак за испитивање да ли је одређени пропуст учињен или није, уз овлашћење АЛСУ да под хитно заштити стечајног дужника и повериоце од даљих незаконитих радњи стечајног управника.

Иако су Законом о Агенцији за лиценцирање стечајних управника одређени послови које АЛСУ обавља као поверене, управо у овом делу, услед непостојања дефиниције поверених послова долази до проблема у практичном раду, јер се „надзор над радом стечајних управника“ поистовећује са термином „инспекцијски надзор“ или „управни надзор“. Наиме, ове институте на општи начин уређује Закон о државној управи. Одредбом члана 51 Закона о државној управи, одређено је да при обављању поверених послова државне управе имаоци јавних овлашћења имају иста права и дужности као органи државне управе с тим да постоји ограничење у погледу поверавања послова инспекцијског надзора (чл. 54 ст. 2) који могу бити поверени једино органима локалне самоуправе.

Следствено наведеном, јасно је да надзор над радом лиценцираних стечајних управника ни у ком случају није инспекцијски надзор, већ врста контроле коју обавља АЛСУ као регулаторно тело у циљу обезбеђења законитости поступања и унапређења професије стечајног управника – дакле то је *стручни надзор* – термин који наше законодавство не употребљава ни у једном закону. У оваквом контексту се поставља питање: на који начин АЛСУ може да обавља послове које јој је држава поверила законом а који нису инспекцијски послови већ послови стручног надзора над радом лиценцираног стечајног управника? Ова врста надзора односи се превасходно на контролу поступања стечајних

управника у складу са Законом о стечајном поступку, Националним стандардима и Кодексом етике.

Основни циљ АЛСУ је био, током 2008. године, да у овом периоду постави јасне и прецизне критеријуме за вршење стручног надзора над радом лиценцираних стечајних управника предлогом измена Закона о стечајном поступку, Закона о агенцији за лиценцирање стечајних управника, као и предлогом низа подзаконских аката, као што су правилник о издавању и обнављању лиценци и правилник о вршењу стручног надзора али док се предложене измене не размотре, одговор на ово питање и разрешење разноразних дилема и тумачења који су тренутно актуелни мораће да донесу планиране измене Закона о стечајном поступку.

Неспорно је да су стечајни управници у Србији дужни да поступају у складу са прописаним Националним стандардима. У члану 14 Закона о стечајном поступку прописано је да „министар надлежан за послове привреде, на предлог Агенције за лиценцирање стечајних управника, доноси националне стандарде за управљање стечајном масом“. Такође, у члану 3 Закона о Агенцији за лиценцирање стечајних управника прописано је да агенција „предлаже националне стандарде за управљање стечајном масом“. Из наведених законских одредби јасно произлази да предметни национални стандарди представљају подзаконски акт (закон у виду секундарне регулативе).

У ставу 2 Кодекса етике за стечајне управнике утврђује се обавеза стечајног управника „да своје послове обавља у складу са... Националним стандардима за управљање стечајном масом“. Дакле, било да је то неопходно или не, Кодекс етике за стечајне управнике утврђује обавезу стечајних управника да у обављању послова из своје надлежности поступају у складу са Законом.

Да би се стручни надзор могао квалитетно и транспарентно обављати до усвајања предложених измена Закона и усвајања и доношења неопходних правилника, директор АЛСУ је донела Одлуку о процедурама вршења стручног надзора над радом лиценцираних стечајних управника, која је истакнута на сајт АЛСУ.

У вршењу стручног надзора АЛСУ води рачуна о поштовању Закона о стечајном поступку, Националних стандарда за управљање стечајном масом и Кодекса етике. Циљ вршења стручног надзора је да омогући АЛСУ, супервизорима и свим учесницима надзора да једнообразно спроводе оцену рада стечајних управника у стечајним поступцима у циљу обезбеђења високог стандарда рада, законитог и савесног поступања, јачања професије стечајних управника и заштите интегритета и интереса свих учесника у поступку.

АЛСУ обавља редован континуиран надзор над радом стечајних управника тако што врши увид у извештаје и другу документацију коју су стечајни управници обавезни да достављају, спроводи теренски годишњи надзор над радом стечајних управника одласком у канцеларије стечајних управника и поступа по притужбама на рад стечајних управника.

При вршењу увида у извештаје и другу документацију коју су стечајни управници обавезни да достављају по закону и Националном стандарду бр. 4 супервизор нарочито обраћа пажњу на:

- 1) рачуне стечајног дужника којима стечајни управник располаже,
- 2) поступак припреме и реализације продаје стечајне масе, без обзира на начин продаје,
- 3) трошкове стечајног поступка, и
- 4) поштовање рокова при управљању стечајном масом.

Ако супервизор утврди да постоје мањкавости у раду лиценцираних стечајних управника или да стечајни управници поступају на начин који није законит или није уобичајен, односно када постоје показатељи који супервизору указују на могућност постојања неправилности или злоупотреба у раду стечајних управника, супервизор је овлашћен и дужан да изврши ванредни теренски надзор над радом стечајних управника или да започне испитивање рада стечајних управника покретањем дисциплинског поступка.

Теренски надзор спроводи се тако што супервизор обилази канцеларије стечајних управника и остварује увид у поједине предмете по систему случајног узорка, са посебним освртом на предмете који нису решени дуже од две године и веће су вредности, као и на предмете у којима је супервизор, увидом у извештаје и документацију коју је прегледао и анализирао, утврдио недостатке, анализира одабране предмете стечајних управника и сачињава *Закључак – оцену рада стечајних управника*.

Супервизор ће прво извршити општи увид у канцеларију и пословање стечајних управника како би стекао утисак о његовој уредности и ажурности. Супервизор ће обратити пажњу на то да ли су књиге уредно вођене, да ли је заштићен интегритет података, ручних и електронских, ко има приступ компјутерском систему, документима и сл., односно ко има забрану приступа систему, и до ког нивоа, као и на стручност и понашање лица која је стечајни управник ангажовао за рад у његовој канцеларији.

Након извршеног општег увида у рад стечајног управника, супервизор врши увид у рад стечајног управника у предметима у којима је именован, а нарочито на:

- *банковне изводе и рачуне* – како би се проверило да се рачунима управља у складу са Законом о стечајном поступку, Националним стандардом бр. 1 и другим финансијским прописима;
- *попис имовине* – како би се утврдило да је стечајни управник при уласку у посед стечајног дужника извршио попис имовине и процену имовине, као и попис и процену накнадно пронађене имовине, у складу са Националним стандардом бр. 2 и 3;
- *листу потраживања и излучних захтева* – како би се утврдило да је стечајни управник у законским роковима извршио испитивање пријава потраживања, сачинио листу признатих и оспорених потраживања, комуницирао са повериоцима на прописан начин, поступао са излучним захтевима у складу са ЗСП;
- *трошкова стечајног поступка* – како би се утврдило да ли су сва плаћања са рачуна стечајног дужника, односно стечајне масе, у складу са Законом, оправдана и у износу којим се штите интереси поверилаца и не умањује вредност стечајне масе;
- *наплату потраживања стечајног дужника* – како би се утврдило да ли је стечајни управник предузео све мере ради наплате потраживања стечајног дужника у циљу увећања стечајне масе;
- *продају имовине* – како би се утврдило да ли је стечајни управник заштитио интересе свих учесника у поступку, обезбедио јавност поступка продаје, као и предузео све радње регулисане Законом, Националним стандардом бр. 5 и Кодексом етике, а све у циљу постизања веће купопродајне цене стечајног дужника и бољег намирења поверилаца.

АЛСУ прописује обрасце – „*check list*“ које супервизори користе при вршењу теренског надзора.

Резултат теренског надзора је закључак супервизора, који представља финални извештај са проценом рада стечајних управника, сачињен на основу претходно попуњених појединачних образаца. Оцена из „закључка“ означава укупан резултат рада управника, без обзира на то колико предмета стечајног дужника је разматрано, и утврђује се као просек свих оцена, уз напомену да су одређене „*check list*“ (општа, банкарска, везана за продају стечајне масе, трошкови), које се односе на управљање средствима у корист поверилаца, вреднују више од других, будући да су последице непоштовања прописа у овим областима по правилу теже и озбиљније.

Оцена рада стечајних управника представља стручан вредносни суд заснован на општем утиску о раду стечајних управника. Сваки су-

первизор има као појединац дискреционо право да оцени рад стечајних управника над којима врши надзор, али сви супервизори заједно доносе, на основу стандардних образаца и обуке за вршење надзора, опште критеријуме за оцењивање рада стечајних управника. Ниједан супервизор не може да рангира управнике другачијим стандардима од опште усвојених.

У вршењу редовног стручног надзора над радом стечајних управника АЛСУ и супервизори имају за циљ да обезбеде законитост у поступању стечајних управника, да благовремено уочавају, отклањају и санкционишу поступања стечајних управника која нису у складу са прописима или са професионалним стандардима и прихваћеном праксом и да обезбеде уједначавање праксе пружањем смерница и упутстава стечајним управницима у њиховом свакодневном оперативном раду при спровођењу стечајних поступака.

Када АЛСУ утврди да постоје елементи кршења ових прописа, потребно је да провери да ли је у питању изолована грешка, грешка коју стечајни управник понавља у свим предметима – поновљена грешка или грешка коју прави већи број стечајних управника – системска грешка.

Изолована грешка је основ за налог да се грешка исправи или за опомену стечајним управницима, осим ако је у питању екстремни прекршај, који чак и ако је учињен само једном, изискује покретање дисциплинског поступка.

Грешка коју стечајни управници понављају у свим предметима готово увек представља основ за покретање дисциплинског поступка, будући да указује на недовољну стручност или пак континуирану злоупотребу у поступању стечајних управника. У сваком случају неопходно је да АЛСУ интервенише ако утврди да стечајни управници чине исте пропусте у свим предметима, будући да је АЛСУ у обавези да осигура поштовање НС и Закона о стечајном поступку.

Непоступање или поновљено непоступање по налогу или захтеву супервизора, односно одбијање сарадње са супервизором треба да буде основ за одузимања лиценце, необнављање лиценце или изрицање друге одговарајуће мере.

У случају грешака које праве већи број стечајних управника – системске грешке, АЛСУ би требало да донесе упутство о начину поступања у конкретним ситуацијама, или да предложи нови национални стандард, као и да организује додатну обавезну едукацију стечајних управника. Када већи број стручњака прави исте грешке у свом раду, очигледно је да у пракси постоји неразумевање и погрешно тумачење које резултира погрешном применом прописа.

Пропусти у раду стечајних управника и повреде прописа могу бити лакше повреде а већина њих представља теже повреде.

Лакшом повредом дужности у обављању послова стечајних управника сматрају се мањи пропусти и занемаривања у раду стечајних управника који немају озбиљан негативан утицај нити последице на дужнике, повериоце, остале учеснике у поступку стечаја, АЛСУ и друштво у целини.

Тежом повредом дужности у обављању послова стечајних управника сматрају се намерни пропусти у обављању дужности прописаних Законом, Националним стандардима и Кодексом етике, односно крајњи немар стечајних управника, у случају да такви пропусти имају озбиљан негативан утицај и последице на дужнике, повериоце, остале учеснике у поступку спровођења стечаја, на несметано обезбеђење вршења надзора АЛСУ, као и на друштво у целини.

Веома је важно схватити да АЛСУ врши континуирани надзор приоритетно ради подизања нивоа стручности и обезбеђења квалитета рада стечајних управника, као и подизања стандарда саме професије а не преваходно ради елиминације стечајних управника, осим у случају веома озбиљних грешака. Може се рећи да је основна сврха надзора развој професије, побољшање имиџа стечајних управника и промена перцепције јавности из негативне у позитивну.

III Теренски надзор извршен од маја до октобра 2008. године

1. Претходне радње

Помоћ АЛСУ у успостављању система вршења стручног надзора је пружила канцеларија USAID/BES програма организовањем неколико радионица на тему теренског вршења надзора над радом стечајних управника. Прву радионицу је водио Роберт Горли, консултанат из области стечаја са дугогодишњим искуством стечајног управника у Канади и експертским искуством на пројектима Светске банке усмереним на реформу стечајних система у региону, а у сарадњи са Милом Стевановићем, директором USAID/BES програма. Остале радионице је водио стручни тим USAID/BES програма.

Да би могао да се изврши редован годишњи теренски надзор током 2008. године, било је неопходно да АЛСУ:

а) Сачини списак приоритетних стечајних управника за вршење надзора у 2008. години у односу на укупан број стечајних управника.

У мају месецу 2008. године укупно је било 420 лиценцираних стечајних управника, од чега је само 230 стечајних управника водило стечајне поступке. Узимајући у обзиром да је током 2005. године лиценцирано укупно 185 стечајних управника, као и чињеницу да се теренски надзор обавља по први пут, АЛСУ је донела одлуку да се у 2008. години изврши теренски надзор над лиценцираним стечајним управницима који су лиценцу добили током 2005. године, изузимајући оне који не могу бити предмет надзора будући да нису именовани ни у једном случају, а потом и лиценциране стечајне управнике који су запослени у АПЦС и оне који су ангажовани искључиво као повереници АПЦС, док се не регулише питање вршења стручног надзора над радом ових лиценцираних стечајних управника.

Списак приоритетних стечајних управника за вршење теренског надзора за 2008. годину су чинила само лица која су именована за стечајне управнике од стране суда, која су водили стечајне поступке и имају тренутно активне предмете.

б) Сачини обрасце за обављање теренског надзор.

АЛСУ је до прве половине маја месеца сачинила 7 образаца са питањима – *check list* и то:

- увид у пословање и канцеларију стечајног управника,
- за надзор над банковним рачунима,
- за попис имовине,
- листу потраживања и излучних захтева,
- трошкова стечајног поступка,
- наплату потраживања стечајног дужника,
- продају имовине,
- образац којим стечајни управник потврђује да је упознат са Одлуком о процедурама вршења надзора над радом лиценцираних стечајних управника, као и
- образац – Закључак о извршеном надзору са оценом рада стечајног управника која се исказује терминима: пуно поштовање, поштовање у великој мери, делимично поштовање и непоштовање Закона о стечајном поступку, Националних стандарда и Кодекса етике.

в) Сачини обавештење стечајним управницима о вршењу теренског надзора и испланира теренски надзор.

Стечајним управницима је обавештењем заказиван теренски надзор најмање 8 дана раније на адреси коју су пријавили у Именик стечајних управника који води АЛСУ. У изузетним случајевима, на захтев

стечајног управника, с обзиром да има отворену канцеларију на кућној адреси где нема просторију за формирање канцеларије или послове стечајног управника не обавља из канцеларије, теренски надзор се обављао у седишту стечајног дужника где је стечајни управник именован.

2. Резултат теренског надзора

Први теренски надзор је извршен 23.5.2008. године, а последњи 24.10.2008. год. Од маја до октобра месеца 5 супервизора АЛСУ је извршило 97 теренских надзора стечајних управника у 21-ом граду Републике Србије.

Знам да би било интересно истаћи егзактне статистичке податке теренског надзора. Међутим, с обзиром да постоје правне празнине и недоумице које су већ наведене и за које се надамо да ће бити попуњене и дефинисане кроз измене Закона о стечајном поступку и доношење недостајућих подзаконских аката, сматрам да је то непотребно у овом тренутку. Овде ћу само указати на уочене пропусте и непоштовање закона, националних стандарда и Кодекса етике.

За потребе сачињавања квалитетне анализе и исказивања резултата теренског надзора стечајни управници су сврстани у 3 категорије. Прву категорију чине стечајни управници чији рад је закључцима супервизора оцењен са „пуно поштовање“ и „поштовање у великој мери“, другу категорију чине стечајни управници чији рад је закључцима супервизора оцењен са „делимично поштовање“ и „непоштовање“, а трећу категорију чине стечајни управници за чији рад по неким обрасцима супервизори нису могли да дају оцену, обзиром да је тај део послова обавио претходни стечајни управник.

Код општег утиска о канцеларији стечајних управника уочени су недостатци који се огледају у томе да стечајни управници користе канцеларије без правног основа или нису уопште регистровани као предузетници, канцеларије нису на адреси регистровасној у АПР-у и нису професионално уређене, стечајни управници не воде деловоднике и тешко се сналазе у документацији која је неуредна, делимично присутна у канцеларији и није уопште заштићена.

Када су у питању банковни рачуни стечајних дужника уочени пропусти представљају директно непоштовање закона и националног стандарда бр. 1, јер стечајни управници нису отвараили банковне рачуне након покретања стечајног поступка и именовања, немају доказа о обавештавању банака о покретању стечајног поступка и гашењу рачуна, исплате трошкова поступка су вршене преко депозитног рачуна трговинских судова, плаћања су вршила неовлашћена лице, нису евиденти-

рали ниједан трошак иако има насталих, нису правили планове трошкова стечајног поступка, нису угасили банковне рачуне за закључене предмете, тражили су сагласност од судије на гашење рачуна што није прописано, итд.

Директно кршење норми националног стандарда бр. 2 када је у питању попис имовине стечајног дужника и пропусти које су чинили стечајни управници огледају се у томе што нису извршили попис имовине, недокументовано су прихватили попис имовине који је извршио претходни стечајни управник, нису проверавали власништво над акцијама у ЦРХОВ и над уделима у АПР и нису проверавали друге изворе у вези са имовином. Стечајни управници не поседују извештај о попису, нису користили обрасце пописних листа прописане НС 2, нису презентовали пописне листе супервизорима или исте нису биле у канцеларији стечајних управника за време теренског надзора, није било могуће утврдити да ли је у законском року извршен попис имовине, нису започели и окончали попис имовине у прописаним роковима, немају сагласности судија за ангажовање лица у пописним комисијама и нису закључивали уговоре са лицима које су ангажовали за попис, нису сачинили листе поверилаца и дужника стечајног дужника, листа дужника и поверилаца стечајног дужника није у складу са ЗСП јер не садржи све прописане податке итд.

Када су у питању листе потраживања и излучни захтеви непоштовање Закона се огледа у томе што стечајни управници нису сачинили листу потраживања, листа потраживања није сачињена у законском року од 40 дана од датума пријема последње пријаве, није било могуће утврдити да ли је листа сачињена у року и да ли је у року истакнута на огласној табли суда јер није заведена, без датума је и без пријемног печата суда, нема датума пријема последње пријаве од суда, листа потраживања не садржи све елементе прописане ЗСП јер је без правног основа, без камате, камата приказана описно, листа у текстуалном облику, у листи потраживања нема исплатних редова, није испоштован рок за истицање листе потраживања на огласну таблу суда, нема сагласности судије за ангажовање лица за испитивање потраживања, различни повериоци нису намиреени у законском року.

Непоштовање Закона код трошкова стечајног поступка се огледа у томе што нема плана тока стечајног поступка са планом трошкова и временским планом, ангажована лица су без уговора и сагласности судије, стечајни управници нису презентовали уговоре са запосленима, подносили су трошкове стечајног поступка судији на одобрење након исплате, нису евидентирали настале трошкове, вршили су исплате са рачуна без сагласности судије, немају рачуне на основу којих су вршене

исплате трошкова и правдање трошковника које подносе стечајном судији, нема захтева за одређивање прелиминарне награде.

Код наплате потраживања стечајног дужника уочено непоштовање Закона је у томе што су стечајни управници отписивали ненаплатива потраживања без сагласности одбора поверилаца уз ваљану аргументацију и доказе, нису наплатили ни отписали ненаплатива потраживања до закључења стечајног поступка, наплаћивали су неосновано потраживање, преузимали вредност потраживања стечајног дужника из књиговодствене документације и нису их проценили, одредили проценат наплативости, проверили застарелост, нису у поступку наплате потраживања спровели све могућности предвиђене законом (опомена, опомена пред утужење, тужба, промена начина извршења за дужнике који су у блокади и друго), немају уговор и сагласности судије на агажовање лица која су ангажована на наплати потраживања (адвокати) и др.

Продаја имовине стечајних дужника није вршена у складу са законом и националним стандардом бр. 5 а уочена непоштовања се састоје у томе што се стечајни управници обраћају захтевом судији за доношење закључка о уновчењу имовине пре сваке продаје, нису слали обавештења по члану 111 ЗСП, погрешан датум продаје на обавештењима или нема обавештења о продаји имовине на локацији где се налази предмет продаје и нису слали АЛСУ примерак сагласности одбора поверилаца на продају непосредном погодбом. Стечајни управници су продавали право коришћења имовине, продавали накнадно пронађену имовина коју претходно нису пописали и проценили, продавали без продајне документације и вршили продају путем продаје на мало која није предвиђена законом, продавали имовину непосредном погодбом без претходне сагласности одбора поверилаца, захтев за сагласност одбору поверилаца на продају непосредном погодбом носи датум након продаје. Оглас о продаји имовине не садржи минимум потребних података, нису објавили оглас о продаји ЈН и ЈПП у 3 високотиражна листа, нејасно је дефинисан предмет продаје у огласу, у огласу наведен рок од 45 дана за уплату преосталог износа купопродајне цене, итд. Стечајни управници су одредили депозит који не износи 20% од процењене вредности имовине, изјава о губитку депозита без датума и без потписа, без сагласности одбора поверилаца на продају по понуђеној цени нижој од 50% од процењене вредности. Стечајни управници нису радили ДНТ процену за продају стечајног дужника као правног лица или функционалне целине, нису потписали уговор са проценитељем, нема упутства проценитељу код продаје као правног лица и нису проценили вредност акција, немају у документацији копију банкарске гаранције, немају доказа о уплати средстава остварених продајом, нису сачинили уговор о

купопродаји имовине, нису сачинили Записник о примопредаји имовине, извршена је примопредаја предмета продаје пре наплате целокупне цене.

IV Закључак

АЛСУ је у прве две и по године свог постојања и рада вршила надзор над радом лиценцираних стечајних управника само увидом у документацију коју јој достављају стечајни управници, што је и предвиђено чланом 4 Закона о АЛСУ који гласи: „Надзор се обавља увидом у писмене извештаје стечајног управника, стечајног судије и у другу документацију везану за рад стечајног управника у стечајном поступку.“ Јасно се показало као недовољно спровођење искључиво канцеларијске контроле као вида надзора над радом стечајних управника, јер праћење рада путем анализе извештаја и друге документације није довољно с обзиром да се извештаји не шаљу ажурно, документа се достављају селективно или се уопште не достављају, тако да оваквим начином рада није могуће постићи сврху и циљеве надзора.

Анализирајући резултате теренског и укупног надзора над радом стечајних управника у Републици Србији који је успоставила АЛСУ током 2008. године, односно у четвртој години свог постојања и рада, долазимо до закључка да је оваква врста рада и описан методолошки приступ неопходан за правилно остварење улоге АЛСУ, као регулаторног тела на нивоу државе. Комбинацијом две врсте надзора – канцеларијског и теренског, користећи резултате канцеларијске контроле достављене документације за припрему теренског надзора и давање комплетне оцене о раду сваког стечајног управника, постигнути су следећи резултати:

1. Обезбеђена је објективност у раду како сваког појединог супервизора тако и АЛСУ као целине, што је постигнуто објективним избором приоритетне групе стечајних управника над којима је планиран и спроведен теренски надзор, као и једнообразним поступањем супервизора сачињавањем јединствених образаца који су попуњавани у присуству стечајних управника и потписивани са њихове стране, а приликом давања укупне стручне оцене рада стечајних управника примењени су јединствени критеријуми формиран на нивоу сектора супервизије АЛСУ, чиме се у великој мери избегла субјективност приликом оцењивања сваког супервизора појединачно.

2. Обезбеђено је обавештавање, јавност и транспарентност у вршењу надзора. Наиме, Одлука о процедурама вршења стручног надзора над радом лиценцираних стечајних управника је истакнута на сајт АЛСУ пре започињања теренског надзора, достављано је претходно

писмено обавештење стечајним управницима о времену и месту теренског надзора са довољним временским размаком у којем су стечајни управници могли да изврше благовремену и квалитетну припрему за надзор и да обезбеде сву потребну документацију и присуство запослених и ангажованих лица која би супервизорима давала адекватне информације. У поступку надзора и одлучивања о мерама обезбеђена је јавност поступања, јер је током надзора дата могућност стечајном управнику да се изјашњава и документује све тврдње и изјаве које даје супервизору, закључци о раду и поступању стечајних управника су писмено аргументовани и саопштени стечајним управницима.

Све наведено указује да је неопходно да АЛСУ обавља континуирано стручни надзор над радом стечајних управника управо на описани начин, јер је једино могуће да се на нивоу регулаторног тела уоче проблеми које имају појединци приликом примене Закона, Националних стандарда и Кодекса етике, да се ти проблеми решавају тако што ће се организовати стручни рад на успостављању вишег професионалног нивоа и квалитета рада стечајних управника, јер резултати овако спроведеног надзора треба да се користе као иницијалне информације приликом дефинисања и креирања програма едукације стечајних управника који већ раде и воде стечајне поступке, али и оних који су тек добили лиценцу а никада се раније нису бавили овим послом.

Истовремено, АЛСУ је добила податке и о радњама стечајних управника које се могу окарактерисати као незаконите. Тиме се аргументовано може покренути поступак одузимања лиценце стечајном управнику чиме се постиже и елиминација оних стечајних управника за које се утврди да су у раду имали веома озбиљне пропусте и грешке које представљају поступање супротно Закону, Националним стандардима и Кодексу етике.

И управо, ови уочени недостаци, пропусти и непоштовање закона и подзаконских аката указују да АЛСУ, стечајни управници, стечајне судије и сви учесници у стечајним поступцима у Србији имају још много да ураде како би били задовољни са применом закона и подзаконских аката у пракси, и са сигурношћу тврдили да су успоставили поуздан и стабилан стечајни систем. Али тек је прошло нешто више од три године од када смо започели примену нових законских решења у пракси а у другим земљама се поуздани и стабилни стечајни системи граде годинама па и деценијама.

Vesna GAĆEŠA

Director of the Agency for Licencing Bankruptcy Trustees

REGULATORY ROLE OF ALSU IN THE BANKRUPTCY TRUSTEE PROFESSION DEVELOPMENT

Summary

In this article the author analysis the regulatory role of Agency for licensing bankruptcy trustees (ALSU) in Serbian bankruptcy system, and particularly in the bankruptcy trustee profession development. A number of different activities of ALSU have been shown, with an emphasis on field supervision completed in the year of 2008. In that respect, the author pointed out to the most important preparatory activities that had to be done before, like making the list of preliminary trustees for supervision, sheets for making field supervision and information to bankruptcy trustees with regard to planned field supervision. This paper has presented some of the results of field supervision, with special emphasis on the most important and frequent failures of bankruptcy trustees.

Key words: Agency for licensing bankruptcy trustees, bankruptcy trustee, field supervision, national standards, Code of ethics for bankruptcy trustees.